

Strandhuset igennem 100 år

Af Dorte Bennedbæk, juli 2008

I 1908 blev Strandhuset syd for Lohals Havn bygget, og det er stadig i den oprindelige slægts eje, i lige opstigende linje, endda på spindesiden. Da Grosserer Wilhelm Møller og hustru Johanne, født Schmidt, var på ferie faldt de for den dejlige strandgrund, og lod huset opføre. Johanne havde var meget kunstinteresseret, og hun havde en bror, der var arkitekt. De lod sig inspirere dels af ”Tornemosehus”, den gamle skovfogedbolig på Houvej 54 og af det gamle Pompei, hvorfor huset blev malet indvendigt i pompeiansk frescostil, hvor hvert værelse havde sin egen farve. Den tradition efterleves stadig.

De var begge fra Æbeltoft. Han var købmandsøn fra Adelgade og hun datter fra Møllerup Hovedgaard i Feldballe. Wilhelm var født 1835 og Johanne i 1837, så de var ikke helt unge, da de kom. De var heller ikke alene, for med sig havde de deres datter og barnebarn.

De havde kun én datter, Marie Maioli. Efternavnet havde hun fra sin italienske, fraskilte ægtemand, Alberti Maioli, der var legationssekretær ved den østrigske ambassade. Efter skilsmissen ferierede Marie med sine forældre i Lohals. De kom hvert år allerede i april og blev helt hen i september. Wilhelm døde først, før 1919, hvor moderen var enke, da hun overdrager huset til Marie Maioli. Hun blev en kendt skikkelse i byen, og lohalserne kaldte hende for Fru Majulie og huset for ”Fru Majuliehuset”, og det er der stadig mange, der kalder det. Marie kom hvert år i Lohals indtil sin død.

Det berømte barnebarn

Marie fik aldrig mere end den ene datter, Elise Johanne Rosa Maria, født 7. maj 1905 i København. Som barn og ung tilbragte hun sammen med sin mor og sine bedsteforældre alle sine ferier i Strandhuset. Hun var uddannet kunstmaler, og malede mange folk i byen. Børnene fra byen, der badede på stranden syd for havnen, stod tit model, og også de folk, der arbejdede for familien, blev forevigt af hende.

Som ung rejste hun rundt i Europa, hvor hun dels uddannede sig, dels udstillede sine billeder. Hun blev en anerkendt kunstner, der opfyldte kriterierne for at blive optaget i Weilbach's Kunstnerleksikon. Men også hun faldt, som sin mor, for en italiener og flyttede til Sicilien. Den 29. september 1927 giftede hun sig med Dr.jur og polit Giovanni Boglino fra Palermo.

Hun var en meget dygtig maler, der også blev meget anerkendt på Sicilien under navnet Elise Boglino, hendes giftenavn. I 1933 overtog hun Strandhuset efter sin mor. Nu blev besøgene sjældnere, og under krigen kunne de slet ikke rejse ud af Italien. Før krigen kom de næsten hvert år. En gang kørte de hele vejen herop i bil. Efter en fødsel fik Elise tyfus og kunne ikke amme, men de skulle jo til Lohals. Så de medbragte amme og egen chauffør. Det syntes folk i Lohals var ret eksotisk og spændende. Under 2. verdenskrig var det en tidligere guvernante, Nella Hansen, og hendes mand, der passede huset for dem.

Også Boglino familien fik kun én datter, Marianna, opkaldt efter sin farmor på Sicilien. Da moderen døde på et plejehjem lidt uden for Rom i 2002, overgik huset til Marianna. Hun er født, opvokset og uddannet i Italien, men bor nu i Danmark. Så hun bruger huset tit. Hun mindes med glæde sine mange ferier i Lohals sammen med sin mor og formødre.

Havet gnaver

Da Wilhelm Møller og hans familie byggede deres drømmehus for 100 år siden, lå huset meget isoleret på en dejlig stor grund uden naboer og tæt på havet, men alligevel bynært. Senere byggede Bager Peder Pedersen sit minihus op mod skoven. Den grund købte de senere af Pedersens arvinger og rev huset ned. Så kom Troidahl til med sit gartneri længere oppe af vejen, og da han solgte til udstykning, fik Strandhuset naboer.

Grunden mod havet var for 100 år siden let skrånende og blev afsluttet med en bræmme af hvidt sand. Nord for huset hen imod havnen havde Lohalsgården en mark, hvor der gik heste og kvæg og græssede. Efter voldsomme storme af flere omgange har havet taget marken og en ret stor del af

Meget er ændret

I dag kan man kun komme i bil til huset ad Vestervænget, men den oprindelige vej til huset gik langs med kysten. Det var indtil for få år siden muligt at køre helt hen til huset af den vej. Der var på kystsiden af vejen en offentlig park med borde og bænke imellem fyrretræer, hvor byens borgere og badegæster kunne nyde udsigten og spise medbragt mad. Det var der mange der gjorde, når de skulle bade med familien.

I dag er den vej og anlægget fuldstændig forsvundet. De nye villaer ligger næsten helt ud til kysten, og der er kun en meget smal sti tilbage.

Det er ikke det eneste, Marianna savner. Hun føler alt i Lohals er ændret, og ikke alt til det bedre, snarere tværtimod. Hun husker lyden af fiskerbådene og duften af tjære og af alle de dejlige friske fisk, man kunne købe direkte ved rælingen. Bådeværftet, hvor en båd fra køl til mast blev produceret. Lyden fra savværkerne. De mange handlende, købmænd, bagere, slagtere, skomagere og ikke mindst mælkeemanden, der kørte rundt, og hvor man fik mælken i en blå, emaljeret spand, og kvaliteten af den tykke fløde ved siden af. For slet ikke at tale om osten, der kunne købes direkte på mejeriet. Det største savn er dog den daglige færge til Sjælland. Hun husker dem alle Tranekær, Mjølner, Langelandsbælt, Lohals osv.

Om 100 år

Marianna Schmidt er mørk og sydlandsk som sine mor og mormor, men har brudt familiens tradition med kun at få én datter. Hun har fået to, Marina på 45 år og Nika, på 51. Nika har en søn, Rune, på 21 år, men Marina har Julie på 8 år og Johan på 5 år. De holder alle af Lohals, men de har ikke de samme minder som Marianna, og derfor heller ikke de samme savn.

Marianna er ved at generationsskifte huset til sine døtre, men hvem, der skal have huset i fremtiden, må tiden vise. Marina har dog sikret, at den matriakalske tradition med at huset går fra mor til datter kan fortsættes i mindst én generation mere. Det er jo ikke sikkert Julie vil være med til det, og måske er det en af drengene, der føler mest for huset til den tid. Som Marianna siger: ”Der er så meget ændret i Lohals, så jeg vil ikke love, at ikke også vi vil ændre på traditionerne”.